

Importanța comunicării strategice în sectorul de securitate și apărare

Elena MÂRZAC,
expertă în domeniul securității și StratCom

MATERIALUL ESTE ELABORAT ÎN CONTEXTEL PROIECTULUI „CAMPANIA DE INFORMARE PRIVIND OBIECTIVELE POLITICILOR DE SECURITATE ÎN REPUBLICA MOLDOVA” IMPLEMENTAT DE PLATFORMA PENTRU INIȚIATIVE DE SECURITATE ȘI APĂRARE (PISA) ȘI SUSTINUT DE CENTRUL DE LA GENEVA PENTRU GUVERNAREA SECTORULUI DE SECURITATE (DCAF), ÎN CADRUL PROIECTULUI „CONSOLIDAREA GUVERNĂRII SECTORULUI DE SECURITATE ÎN MOLDOVA”, FINANȚAT DE SUECIA.

Comunicarea strategică reprezintă un element fundamental în asigurarea unei bune guvernări în sectorul de securitate, având un impact direct în întărirea legăturii dintre stat și cetățeni și în consolidarea încrederii în instituțiile publice. Prin intermediul unor mecanisme bidirecționale de dialog și consultare, comunicarea strategică facilitează înțelegerea reciprocă între autorități și societatea civilă, stimulând astfel implicarea activă a cetățenilor în procesele decizionale și în promovarea reformelor necesare.

Transparența și accesul la informații sunt două aspecte cheie ale unei comunicări strategice eficiente, care contribuie la monitorizarea acțiunilor guvernului și la asigurarea responsabilității acestuia față de cetățeni. Prin promovarea transparenței în activitatea guvernamentală, comunicarea strategică reduce riscul de corupție și consolidează încrederea cetățenilor în instituțiile statului.

De asemenea, o societate informată și activă politic poate condiționa îmbunătățiri semnificative în furnizarea serviciilor publice și în formularea politicilor guvernamentale. Prin intermediul proceselor de comunicare, cum ar fi dezbaterile publice și campaniile de informare, cetățenii pot influența agenda politică și pot stimula responsabilitatea guvernului față de nevoile și cerințele lor.

Astfel, comunicarea strategică reprezintă un instrument esențial în promovarea unei bune guvernări în sectorul de securitate, care consolidează legăturile dintre stat și societate și contribuie la îmbunătățirea calității vieții cetățenilor.

De exemplu, în Estonia, comunicarea strategică a jucat un rol crucial în gestionarea crizelor și în soluționarea problemelor de securitate [1]. Prin intermediul unei strategii bine gândite și a unei abordări transparente și proactive, Estonia a reușit să contracareze amenințările cibernetice și să consolideze încrederea publică în instituțiile sale. Această comunicare eficientă a contribuit la consolidarea rezilienței naționale și la întărirea securității cibernetice în timpul unor perioade critice. Comunicarea strategică în Estonia implică planificarea și integrarea activităților statului într-un sistem de comunicare coerent, asigurându-se că

mesajele către public sunt bine gândite, clare și aliniate la valorile stabilite în Constituția Republicii Estonia [2].

De ce avem nevoie de comunicare strategică?

Interesele geopolitice ale actorilor regionali sau globali au un impact semnificativ asupra structurii sistemului de securitate internațional. Republica Moldova se confruntă cu presiuni externe și vulnerabilități interne, cum ar fi conflictele nereglementate și nivelul redus de încredere în instituțiile naționale, care îi limitează capacitatea de implementare a politicilor eficiente pentru dezvoltare. **Provocările strategice în gestionarea comunicării și coordonării activităților accentuează starea de insecuritate, în contextul în care în era informațională, conceptul de putere suferă transformări structurale, iar mass-media și propaganda devin arme.**

Republica Moldova se confruntă cu o serie de amenințări hibride, inclusiv o cultură scăzută a securității și un mediu informațional precar, caracterizat prin dezinformare și știri false și cu atacuri tot mai frecvente ale unor entități statale asupra valorilor democratice și ale intereselor naționale. Aceste amenințări sunt exacerbate de utilizarea diverselor instrumente de putere, cum ar fi cele politice, militare, economice și informaționale.

Vulnerabilitatea țării noastre este determinată atât de sistemul instituțional și social slab consolidat, cât și de influența semnificativă a factorilor externi. Presiunea externă și agresiunea indirectă, combinate cu vulnerabilitățile interne, cum ar fi conflictul nesoluționat din raioanele de est ale Republicii Moldova și nivelul scăzut al încrederii în instituțiile naționale, fac dificilă comunicarea eficientă dintre decidenții politici și public.

Instituțiile se confruntă, de asemenea, cu provocări strategice în gestionarea comunicării și coordonarea activităților lor. Comunicarea strategică a Moldovei este adesea limitată și defensivă, concentrându-se mai mult pe contracararea narațiunilor străine decât pe promovarea propriei sale viziuni pe arena internațională. În timpul crizelor sau instabilității politice, comunicarea strategică devine adesea un amalgam confuz de comunicări publice unilaterale, ad-hoc și situaționale, provenite de la partide și

[1] National Security concept Estonia.
https://kaitseministeerium.ee/sites/default/files/eesti_julgeolekupoliitika_alused_eng_22.02.2023.pdf

[2] The Government Updated the National Security Concept of Estonia.
<https://www.valitsus.ee/en/news/government-updated-national-security-concept-estonia>

actori politici. Această lipsă de coerență și strategie poate slăbi capacitatea Moldovei de a-și promova interesele naționale și de a face față provocărilor actuale și viitoare.

Prin dezvoltarea rezilienței informaționale și implementarea unui mecanism de răspuns la amenințările hibride, Republica Moldova poate să facă față mai eficient provocărilor actuale, dar pentru aceasta este necesară consolidarea coerenței în cadrul instituțiilor și promovarea unei abordări integrate a comunicării strategice, care să se concentreze pe coordonarea temelor și mesajelor interguvernamentale.

Comunicarea strategică reprezintă un instrument important în contracararea dezinformării și promovarea intereselor naționale, atât la nivel intern, cât și extern. Ea poate conecta valorile democratice, instituțiile publice și diversele categorii de public. Prin intermediul acestui proces, se fortifică rezistența publicului la dezinformare și se pot promova mesaje esențiale privind interesele naționale. Deoarece amenințările hibride vizează de cele mai dese ori securitatea statului, comunicarea strategică poate contribui la consolidarea credibilității politice și a încrederii în instituțiile guvernamentale și la reformarea sectorului de securitate și apărare, consolidând în același timp legitimitatea politicilor și acțiunilor implementate de către guvern. Pentru contracararea amenințărilor hibride și creșterea rezilienței societății, este important de dezvoltat conștientizarea securității cibernetice, a alfabetizării în comunicare și a gândirii critice.

Construirea coeziunii sociale în Republica Moldova implică o coordonare eficientă între guvernare, comunicare strategică și sprijinul societății civile. Este important ca mesajele să fie coerente și coordonate la nivel guvernamental, pentru a influența opinia publică și pentru a obține sprijinul cetățenilor pentru reforme și acțiuni. Comunicarea eficientă între instituții poate contribui la implementarea cu succes a reformelor și la consolidarea credibilității politice. Realizarea acestor obiective este direct dependentă de modalitatea de organizare a comunicării strategice. Ea trebuie să fie condusă și coordonată la cel mai înalt nivel pentru a asigura sincronizarea cu strategia de securitate națională și eficiența în promovarea narativelor proactive și a mesajelor-cheie.

Dezvoltarea și diseminarea narativelor naționale se poate realiza printr-un efort comun al instituțiilor statului. Prin definiție, ele trebuie să acopere diverse activități orientate spre promovarea intereselor naționale și avantajelor competitive în cadrul securității naționale și relațiilor internaționale. Ea aduce în sinergie capacitățile de comunicare națională pentru a sprijini obiectivele stabilite la nivel național, inclusiv cele politice, economice, sociale și de securitate. **La nivel guvernamental, comunicarea strategică reprezintă eforturile orientate spre implicarea publicului-cheie în promovarea intereselor, politicilor și obiectivelor de securitate națională, prin utilizarea de programe, planuri, mesaje și produse sincronizate cu acțiunile instituțiilor statului.** Este esențială pentru asigurarea voinței politice necesare pentru succesul reformelor și pentru influențarea atitudinilor și comportamentului părților interesate.

Status Quo în domeniul implementării comunicării strategice

În Republica Moldova, în dezvoltarea comunicării strategice este necesară: (1) sincronizarea mesajelor și ale acțiunilor guvernului în domeniul securității și apărării naționale pentru a promova interesele și obiectivele naționale de securitate; (2) coordonarea instituțională și cu alte entități pentru utilizarea eficientă a tuturor instrumentelor de putere, precum cele diplomatice, informaționale, militare și economice, în conformitate cu Strategia securității naționale; (3) integrarea unui cadru strategic de comunicare în planificarea și implementarea politicilor pentru a asigura succesul și eficiența acestora.

Strategia securității naționale, măsurile specifice implementate de Uniunea Europeană pentru a spori reziliența în fața războiului informațional din Republica Moldova, constatările rapoartelor, sondajele sociologice au evidențiat necesitatea unor eforturi sporite pentru contracararea impactului negativ al dezinformării organizate și persistente, parvenind din partea Federației Ruse. Ca răspuns la provocările asociate știrilor false, propagandei și campaniilor de dezinformare, în iulie 2023 a fost înființat Centrul pentru Comunicare Strategică și Combaterea Dezinformării (Centru). Misiunea Centrului este de a spori eforturile în combaterea acțiunilor specifice care reprezintă o amenințare la adresa intereselor naționale.

De asemenea, Parlamentul Republicii Moldova a aprobat Hotărârea privind Concepția de comunicare strategică și contracarare a dezinformării pentru anii 2024-2028 [3]. Acest document argumentează nevoia unei abordări instituționalizate și integrate a comunicării strategice și a contracarării dezinformării în contextul amenințărilor externe și interne cu care se confruntă Republica Moldova, în special din partea Federației Ruse. Viziunea constă în „susținerea, consolidarea și contribuirea la atingerea intereselor naționale care sunt fundamentele ideii privind Republica Moldova ca un stat al secolului XXI, o republică democratică, europeană, bine ancorată în rețeaua politică, economică, socială și securitară a democrațiilor avansate și a economiilor dezvoltate, cu o identitate națională bine conturată și cu un prestigiu internațional pe măsură.” Concepția are ca obiective generale: dezvoltarea capacităților instituționale ale statului și ale societății pentru a comunica eficient și a combate dezinformarea. Principalele arii tematice abordate sunt: integrarea europeană, coeziunea socială, reziliența economică, consolidarea sectorului de apărare și întărirea securității naționale în contextul regional. Această abordare integrată și orientată către acțiune are ca scop consolidarea democrației, a securității și a dezvoltării socio-economice a Republicii Moldova în următorii ani.

Important de remarcat, strategia de securitate națională și concepția comunicării strategice sunt interconectate și se completează reciproc în îndeplinirea obiectivelor de securitate ale Republicii Moldova.

Implementarea StratCom în sectorul apărării și securității al Republicii Moldova va îmbunătăți eficiența și transparența comunicării sale, deoarece încearcă să explice activitățile și provocările sale diferitelor părți interesate. Cu toate acestea, StratCom eficient nu este un panaceu, nu poate înlocui activitatea eficientă sau lipsa de consecvență dintre declarații și acțiuni.

Comunicarea strategică în domeniul securității și apărării naționale ar trebui să susțină Strategia securității naționale și Strategia de apărare națională, să contribuie la menținerea, protejarea și realizarea intereselor și obiectivelor naționale, atât pe timp de pace, cât și de crize sau război.

Totodată, comunicarea strategică nu este doar un supliment la strategie, ci o componentă vitală care trebuie să se alinieze cu obiectivele politice strategice. Ea trebuie să fie integrată în fazele incipiente ale elaborării politicii, pentru a minimiza necesitatea unor acțiuni mai agresive ulterior. Pentru a fi eficientă și autentică la nivel național, comunicarea strategică trebuie să reprezinte nu doar politica guvernamentală, ci și să includă un mesaj executiv și o narațiune națională înțeleasă și acceptată de societate. Astfel, comunicarea strategică poate deveni un instrument puternic al puterii, utilizat pentru a modela atitudini și comportamente, pentru a asculta și înțelege publicul, și pentru a coordona mesajele între guvern și partenerii săi, asigurând o integrare eficientă a informațiilor cu alte instrumente ale puterii naționale.

Rolul cetățenilor în asigurarea unei comunicări eficiente

Implicarea cetățenilor în asigurarea unei comunicări strategice eficiente este esențială pentru funcționarea unei democrații sănătoase și pentru buna guvernare. Cetățenii pot contribui la acest efort prin multiple modalități.

În primul rând, **cetățenii pot oferi feedback și pot participa activ la procesul de comunicare**, prin exprimarea propriilor opinii, preocupări și a veni cu sugestii. Acest feedback este valoros pentru guvern în înțelegerea nevoilor și așteptărilor populației și poate ajuta la adaptarea politicilor și mesajelor în funcție de acestea.

De asemenea, **cetățenii pot juca un rol important în diseminarea informațiilor relevante și verificate către comunitatea lor**. Prin distribuirea de informații credibile, ei pot contribui la combaterea dezinformării și la promovarea unei comunicări transparente și corecte.

Mai mult, **cetățenii pot fi implicați direct în procesul decizional, prin participarea la consultări publice, dezbateri și alte forme de implicare civică**. Această implicare îi ajută să se simtă mai implicați în guvernare și să-și exprime opiniile în legătură cu politicile și deciziile guvernamentale.

Prin monitorizarea acțiunilor guvernului și prin cererea de transparență și responsabilitate, cetățenii pot contribui, de asemenea, la îmbunătățirea integrității și eficacității guvernării.

[3] HOTĂRÂRE privind aprobarea Concepției de comunicare strategică și contracarare a dezinformării, a acțiunilor de manipulare a informației și a ingerințelor străine pentru anii 2024–2028.
<https://gov.md/sites/default/files/document/attachments/subject-31-il-420-2023.pdf>

În concluzie, implicarea activă și responsabilă a cetățenilor este crucială pentru asigurarea unei comunicări strategice eficiente, care să contribuie la consolidarea democrației și a unei guvernări transparente și responsabile.

Bibliografie

1. Guerrero-Castro Christian E. *Strategic Communication for Security & National Defense: Proposal for an Interdisciplinary Approach*. <https://connections-qj.org/article/strategic-communication-security-national-defense-proposal-interdisciplinary-approach>
2. Comunicarea Strategică în sectorul de securitate și apărare. <https://ipre.md/wp-content/uploads/2019/06/natao-pb-nato-marzac-final.pdf>
3. Conceptualizarea comunicării strategice în sectorul de securitate și apărare al Republicii Moldova. https://pisa.md/wp-content/uploads/2023/02/7_Conceptualizarea-comunicarii-strategice-in-sectorul-de-securitate-si-aparare-al-RM-1.pdf
4. Mârzac E. Comunicarea Strategică în sectorul de securitate și apărare. Notă analitică, IPRE, nr. 4, 2019. <https://infocenter.md/wp-content/uploads/2019/06/>
5. MISSION REPORT. Virtual visit - Estonia. https://www.nato-pa.int/download-file?filename=/sites/default/files/2021-06/098%20CDS%2021%20E%20-%20REPORT%20VIRTUAL%20VISIT%20TO%20ESTONIA_0.pdf
6. Reziliența în atenția securității. Concepte, procese, necesități. Chișinău: USM, 2022.
7. Strategic Communications Hybrid Threats Toolkit Applying the principles of NATO Strategic Communications to understand and counter gray zone threats. https://stratcomcoe.org/cuploads/pfiles/Strategic-Communications-Hybrid-Threats-Toolkit_Rev_12l.pdf
8. Strategic communication. <https://www.valitsus.ee/en/news/government-updated-national-security-concept-estonia>